

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

AHOLI ORASIDA TOKSIK GEPATIT TURLARINI UCHRATISH HOLATI

Abdurasulova Gulchehra Usmonovna

Samarqand Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi J
amiyat sog'liqni saqlash va tibbiy statistika fani o'qituvchisi

Berdiyeva Dinora Rizo qizi

Pediatric fani o'qituvchisi

Toshpo'latova Oysha O'ralboy qizi

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi
texnikumi Hamshiralik kafedra o'qituvchisi

Anatatsiya:

Ushbu maqolada aholi orasida gipotet turlarini uchratish holati va kunda gepatitning har xil turlarida murakkab o'zgarishlar bo'lib, bir qancha og'ir oqibatlarga olib kelishi hahida ma'lumotlar keltirilgani. Aholi o'rtasida gepatit yosh va jins tanlamaydi, kelib chiqishiga ko'ra toksik gepatit asosan zaharlanishlar orqali yuz beradi.

Kalit so'zlar: Gepatit C, toksik gepatit, homiladorlik, qo'zg'aluvchanlik, gepatit, giperkoagulatsiya, terapiya.

PREVENTION OF TYPES OF TOXIC HEPATITIS AMONG THE POPULATION

Anatation:

In this article, information is presented on the situation of meeting hypothesized types among the population and the fact that there are complex changes in various types of hepatitis, which lead to several serious consequences. Among the population, hepatitis does not discriminate between age and gender, and according to its origin, toxic hepatitis mainly occurs through poisoning.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Keywords: Hepatitis C, toxic hepatitis, pregnancy, excitability, hepatitis, hypercoagulation, therapy.

Gepatit C virusi 1989-yili AQSHda Coog va Yaponiyada Arimolar o'z hamkasblari bilan bemor qon zardobidan hepatit C virusini ajratib olishga muvaffaq bo'ldilar. Bu virus ko'pgina xususiyatlarga ko'ra Flaviviridae oilasiga kiritilgan. Gepatit C virusining o'lchami 35-80nm, qobig'i bor, genomi bir ipli musbat RNK dan iborat. Gepatit C boshqa o'tkir hepatitlar orasida 6-48,5% ni, O'zbekistonda bu ko'rsatkich 5,1% ni tashkil etadi. Gepatit C virusi parenteral yo'l, yo'ldosh va jinsiy aloqa orqali yuqadi. Yashirin davri bir necha haftadan 5 oygacha. O'tkir hepatit C 50% dan ko'proq hollarda surunkali shaklga o'tadi. Shundan 20% bemorlarda jigar serrozi rivojlanadi. Bu virus jigarning birlamchi raki paydo bo'lishida muhim rol o'ynaydi. Gepatit C ga tashxis qo'yishda kasallikning klinik belgilariga, biokimyoviy tekshirishlarga hamda qon zardobida hepatit C virusiga qarshi antitelolarni IFA va RIA usullarda aniqlaadhga asoslaniladi. Hozir kasallikni yashirin davrida qondagi virus RNK sini PSR usuli yordamida 5-6 soat ichida aniqlash mumkin. Davolashda, asosan, interferon qo'llaniladi. Maxsus davosi va profilaktikasi ishlab chiqilmagan. **Toksik hepatit** - jigar kasalligi, uning sababi har qanday zararli moddalarni, kimyoviy va boshqa kelib chiqishini iste'mol qilishdir. Ushbu moddalarning jigar hujayralariga toksik ta'siri ularning yallig'lanishiga va keyinchalik nekrozga olib keladi. O'tkir toksik hepatit zaharning bir martalik, etarlicha katta dozasi yoki kichik, ammo yuqori konsentratsiyali zaharli moddalarning tanaga kirishi natijasida yuzaga keladi. O'tkir hepatit belgilari 2-5 kun ichida paydo bo'ladi. Surunkali toksik hepatit organizmga toksik moddalarning kichik dozalarini muntazam ravishda takroriy kiritish bilan rivojlanadi. Uning belgilari asta-sekin, bir necha oy yoki hatto yillar davomida namoyon bo'ladi, kasallik sekin rivojlanish bilan tavsiflanadi. Agar sabab o'z vaqtida bartaraf etilmasa, jigar sirrozi va jigar etishmovchiligi shaklida asoratlar paydo bo'lishi mumkin.

Homiladorlik davrida toksik hepatit. Homilador ayolda hepatitning rivojlanishi jigarda og'riq, isitma, qon ketishi bilan ko'rsatiladi, xulq-atvor keskin o'zgaradi, qo'zg'aluvchanlik kuchayadi. Bunda, nafaqat jigar balki, taloqning ham hajmi ortadi, terining qichishi paydo bo'ladi. Agar homilador ayollarda toksik hepatit kuzatilgan bo'lsa, bunday bemor qat'iy diyetaga rioya qilgan hoda ko'proq dam olishi kerak bo'ladi. Har qanday jigar kasalliklari, hatto ular remissiyada yoki yashirin formada

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

bo'lsa ham, shifo berish va ayolni umuman bezovta qilmaslik kerak. Aks holda, yallig'lanishning oldini olish mumkin bo'lmaydi. Homilador ayollar uchun toksik gepatit uning asoratlari uchun ayniqsa xavflidir. Gepatopatiya rivojlanadi, buning natijasida qon ivishi sodir bo'ladi. Bu tug'ruq paytida xavfli, chunki u qon ketish xavfini oshiradi. Bunday asoratlarning rivojlanishi bilan ko'p hollarda koagulopatik terapiya o'tkaziladi, undan keyin homiladorlik to'xtatiladi, davolanish davom ettiriladi. Xuddi shunday xavfli asorat - bu giperkoagulatsiya bo'lib, unda qon ivishi kuchayadi. Ikkala patologiya ham homiladorlikni to'xtatishni talab qiladi. Yetkazib berish gepatoprotektiv terapiya, yangi muzlatilgan plazma infuzioni, gemostazni rag'batlantirish bilan birga keladi. Har qanday etiologiyaning jigari shikastlangan barcha homilador ayollar shoshilinch kasalxonaga yotqizishni talab qiladi.

Bolalarda toksik gepatit. Bolalarda toksik jigar shikastlanishi kam uchraydi. Agar o'sha kam uchraydigan, zararlanish holatlarini tahlil qilsak, bunday bolalarda nevrologik va diorrespirator simptomlar kuzatiladi. Jigarda qon aylanishining buzilishi yanada rivojlanadi. Ko'pincha bolalarda tasodifiy zaharlanish, ya'ni rangpar grebe bilan zaharlanish kuzatiladi. Bola zudlik bilan intensiv terapiya bo'limiga yuboriladi, chunki o'tkir nekroz tez rivojlanadi. Bolalarda, kattalardan farqli o'laroq, lezyonlar allergiya, immunitet tizimining og'ir buzilishlari tufayli yuzaga kelishi mumkin, ularda yanada jiddiyroq yuz beradi. Bolalar, an'anaviy belgilarga qo'shimcha ravishda, anafilaktik shok, kuchli teri toshmasi, immunitet tizimining buzilishi, shu jumladan immunitet tanqisligi paydo bo'lishi mumkin. Terapiya bo'lmasa, to'liq bo'lmagan tiklanish surunkali holga keladi. Yakuniy bosqich astsit bo'lib, ko'pincha o'lim bilan yakunlanadi.

O'tkir toksik gepatit. Bunda o'ziga xos xususiyat shundaki, gepatit juda tez sur'atda rivojlanadi, kasallikning cho'qqisi toksin ta'sirining 3-kuniga to'g'ri keladi, gipertrofiya natijasida kuchli og'riqlar kuzatiladi. Natijada harorat keskin ko'tariladi, 38 darajagacha va undan yuqori holatda kuzatilishi mumkin.

Toksik dori gepatit. Ko'pincha toksikoz dorilar bilan zaharlanishning natijasidir, buning sababi - giyohvand moddalarni haddan tashqari dozalash yoki uzoq muddatli foydalanishda kuzatiladi. Uzoq muddatli foydalanish bilan surunkali shakl ko'pincha rivojlanadi, dozani oshirib yuborish bilan - o'tkir shakl. Jigar birinchi navbatda

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

dorilarning ta'siriga javob beradi, chunki ularni qayta ishlash jigarda sodir bo'ladi. Shuningdek, jigar qoldiqlarni zararsizlantiradi va ularni tashqariga chiqaradi. Dori-darmonlarni qabul qilishning dozasi va davomiyligi juda xilma-xildir. Hozirgi vaqtda jigarga zarar etkazishi mumkin bo'lgan bir necha ming dori mavjud. Ko'pincha bunday asoratlarning sababi o'z-o'zini davolashdir, chunki bu dorilarning aksariyati retseptsiz. Ba'zi dorilar, dozadan qat'i nazar, jigarda muqarrar yon ta'sirga ega. Ammo ko'pincha bunday dorilarni qabul qilishdan qochib bo'lmaydi. Masalan, kimyoterapiya, antiretrovirus terapiya, saratonga qarshi dorilar. Tananing sezgirliги kuchaygan, tez-tez allergik reaksiyalar bo'lgan odamlarda, qariyalarda har qanday dori-darmonlarni qabul qilishda toksik hepatit rivojlanish xavfi ortadi. Hatto, birinchi qarashda, zararsiz antibiotiklar va antipiretiklar jigarga sezilarli zarar etkazishi mumkin. Jigar uchun ayniqsa xavfli gormonal dorilar, antidepressantlar, psixotrop moddalar va antipsikotiklar, diuretiklar, antibakterial va antiviral vositalar.

Alkogolli toksik hepatit. Spirtli ichimliklar, ayniqsa past sifatli spirtli ichimliklar, salbiy ta'sir ko'rsatadi, ular jigarda neytrallanadi. Odamlarga zararli ta'sir ko'rsatadigan toksinlar mavjud, nekrozga uchraydi, natijada sirrozga, o'limga olib keladi.

Professional toksik hepatitus. Bu zararli ishlab chiqarish omillarining organizmga ta'sirining natijasidir. Ko'pincha ishlab chiqarish sohasida uzoq vaqt ishlaydigan xodimlarda, laboratoriyalarda kuzatiladi. Kasbiy hepatit xavfi, ayniqsa immuniteti pasaygan va birga keladigan virusli hepatit yoki boshqa jigar kasalliklari bo'lgan xodimlarda ortadi. U o'tkir va surunkali shaklda rivojlanishi mumkin. O'tkir shaklda, u sanoat qochqinlari natijasida, beparvolik tufayli, uskunaning noto'g'ri ishlashi yoki ishlaymaydigan qalpoq bilan rivojlanadi. Bunday holda, organizm darhol preparatning katta dozasini oladi. Surunkali shaklda zaharlanish asta-sekin, asta-sekin rivojlanadi. Misol uchun, odam uzoq vaqt davomida zaharli moddalarning bug'larini nafas oladi. Asosiy sanoat zaharlari sariq fosfor, trichdir. Peretilen, uglerod. Biologik vositalar ham xavflidir, masalan, qo'ziqorinlar, viruslar, bakteriyalar, mikrobiologlar, virusologlar va bakteriologlar bilan ishlashlari kerak. Dorivor maqsadlarda yoki tadqiqot uchun ishlatiladigan farmatsevtik va kimyoviy preparatlar xavfli emas.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Alimentar toksik gepatit. Kasallikning bu shakli fekal-og'iz gepatiti deb ham ataladi. Kasallikning asosiy sababi infektsiyalangan odamdan sog'lom odamga tushadigan najas massalarining bo'laklari. Tarqalishi og'iz orqali, og'iz orqali sodir bo'ladi. Jinsiy aloqaning noan'anaviy usullarini xohlaydigan odamlar infektsiyaning ushbu shakliga duchor bo'lishadi. Ushbu mexanizm noto'g'ri toksik gepatitning yuqumli ekanligini ko'rsatadi. Ammo bu unday emas. Bu o'z-o'zidan uzatilmasligini tushunishingiz kerak.

Virusli toksik gepatit. Rivojlanish sababi toksinlar va virusli metabolizm mahsulotlarini qonga chiqaradigan virusdir. Bu moddalar endotoksinlar deb ataladi. Ular jigarga kirib, undagi patologik o'zgarishlarni, shu jumladan jigarning nekrozini va yog'li degeneratsiyasini keltirib chiqaradi. Virusli gepatit virusologik tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Ba'zida kasallik yashiringan, shuning uchun profilaktik tekshiruvdan o'tish, testlarni o'tkazish muhimdir. Bu patologiyani o'z vaqtida aniqlash va zarur choralarni ko'rish imkonini beradi. Davolash virusning qaysi shakli o'zgarishlarga sabab bo'lganiga bog'liq. Buni laboratoriya tekshiruvlarisiz amalga oshirish mumkin emas. Virusli Gepatit B, C, D jinsiy yo'l bilan va giyohvandlik orqali yuqadi. Shuningdek, infektsiya jarrohlik aralashuvlar paytida, invaziv muolajalar paytida asepsiya qoidalariga rioya qilmaslik natijasida paydo bo'lishi mumkin. Eng og'ir - gepatit C. Tashqi tomondan, kasallik har doim ham o'zini namoyon qilmasligi mumkin. Biror kishi o'zini juda yaxshi his qilishi mumkin, shundan keyin keskin inqiroz yuzaga keladi. Jigar asta-sekin va asemptomatik tarzda shikastlanadi. Bu oxir-oqibat jigar sirrozi sifatida namoyon bo'ladi, shundan so'ng odam tezda vafot etadi. Bundan tashqari, u boshqa organlarga asoratlarni berishi mumkin. Gepatit B umumiy aholi orasida keng tarqalgan va ko'pincha qon quyish orqali yuqadi. Profilaktikaning asosiy chorasi donor qonini nazorat qilish va muntazam ravishda profilaktik tekshiruvlardan o'tishdir. Agar erta aniqlansa, uni davolash mumkin. Ammo kech aniqlansa, u ko'pincha o'lim bilan tugaydi. Gepatit D ko'pincha gepatit B ustiga qo'shiladi. Ular birgalikda og'ir shaklda o'zini namoyon qiladigan va jiddiy asoratlarni keltirib chiqaradigan xavfli kasallikni hosil qiladi. Aksariyat hollarda u o'lim bilan tugaydi.

Kimyoterapiyadan keyin toksik gepatit. Etakchi sabablardan biri bu kimyoterapiya va antiviral terapiyaning ta'siri bo'lib, o'tkir va surunkali shakllarda

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

jigar shikastlanishiga yordam beradi. Buning sababi, saratonga qarshi dorilarning asosiy parchalanishi jigarda sodir bo'ladi. Natijada, barcha jigar funktsiyalari, shu jumladan detoksifikatsiya buziladi. Sitostatiklar o'simta hujayralarining o'sishi va bo'linishini to'xtatadi, biroq ayni paytda ular jigar hujayralariga ham xuddi shunday ta'sir ko'rsatadi. Hujayralar yangilanish qobiliyatini yo'qotadi. Bu preparatning jigarda to'planishi va jigarga toksik ta'sir ko'rsatishiga olib keladi. Kemoterapiya natijasida toksik gepatit xolestatik buzilishlar va jigar ensefalopatiyasi bilan murakkablashadi. Bularning barchasi toshma, og'riq bilan birga keladi. Tana harorati sezilarli darajada ko'tariladi. Kimyoterapiyaning jigarga salbiy ta'sirini minimallashtirish uchun jigarni doimiy ravishda kuzatib borish kerak. Asosiy tahlil biokimyoviy qon testidir. Zamonaviy talablarga muvofiq, qon testini o'tkazish kerak. Kimyoterapiya boshlanishidan oldin, keyin esa davolanishning 14-kunida. Vaziyat 14 dan 21 kungacha diqqat bilan kuzatiladi. Bu vaqtda testlar ko'pincha har kuni o'tkaziladi. Ular toksik jigar shikastlanishining belgisi bo'lgan bilirubin va transaminaza darajasini kuzatadilar. Saraton terapiyasi tugagandan so'ng, jigar holati har oyda 6 oy, keyin har 6 oyda kuzatiladi. Gepatoproteksiyani amalga oshirish orqali kimyoterapiya paytida toksikozning oldini olish mumkin. U shikastlangan membranalarning tuzilishini tiklaydi, gepatotsitlardagi halokatli jarayonlarni inhiye qiladi va fibrozning oldini oladi.

Ekzogen toksik gepatit. Atrof-muhit toksinlari ta'siridan kelib chiqadi. Bu og'ir metallar, kislota bug'lari, spirtli ichimliklar, dori-darmonlarni o'z ichiga olgan har qanday tabiat va kelib chiqishi elementlari. Ham o'tkir, ham qo'zg'atishi mumkin. Ushbu mexanizm noto'g'ri toksik gepatitning yuqumli ekanligini ko'rsatadi. Ammo bu unday emas. Bu o'z-o'zidan uzatilmassligini tushunishingiz kerak. kasallik, lekin uni keltirib chiqaradigan toksik agent. Aynan u tanadagi shunga o'xshash shikastlanishning rivojlanishiga olib keladi.

Virusli toksik gepatit. Rivojlanish sababi toksinlar va virusli metabolizm mahsulotlarini qonga chiqaradigan virusdir. Bu moddalar endotoksinlar deb ataladi. Ular jigarga kirib, undagi patologik o'zgarishlarni, shu jumladan jigarning nekrozini va yog'li degeneratsiyasini keltirib chiqaradi. Virusli gepatit virusologik tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Ba'zida kasallik yashiringan, shuning uchun profilaktik tekshiruvdan o'tish, testlarni o'tkazish muhimdir. Bu patologiyani o'z vaqtida

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th March, 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

aniqlash va zarur choralarni ko'rish imkonini beradi. Davolash virusning qaysi shakli o'zgarishlarga sabab bo'lganiga bog'liq. Buni laboratoriya tekshiruvlarisiz amalga oshirish mumkin emas. Virusli Gepatit B, C, D jinsiy yo'l bilan va giyohvandlik orqali yuqadi. Shuningdek, infeksiya jarrohlik aralashuvlar paytida, invaziv muolajalar paytida asepsiya qoidalariga rioya qilmaslik natijasida paydo bo'lishi mumkin. Eng og'ir - gepatit C. Tashqi tomondan, kasallik har doim ham o'zini namoyon qilmasligi mumkin.

Xulosa qilib aytganda biror kishi o'zini juda yaxshi his qilishi mumkin, shundan keyin keskin inqiroz yuzaga keladi. Jigar asta-sekin va asemptomatik tarzda shikastlanadi. Bu oxir-oqibat jigar sirrozi sifatida namoyon bo'ladi, shundan so'ng odam tezda vafot etadi. Bundan tashqari, u boshqa organlarga asoratlarni berishi mumkin. Gepatit B umumiy aholi orasida keng tarqalgan va ko'pincha qon quyish orqali yuqadi. Profilaktikaning asosiy chorasi donor qonini nazorat qilish va muntazam ravishda profilaktik tekshiruvlardan o'tishdir. Agar erta aniqlansa, uni davolash mumkin. Ammo kech aniqlansa, u ko'pincha o'lim bilan tugaydi. Gepatit D ko'pincha gepatit B ustiga qo'shiladi. Ular birgalikda og'ir shaklda o'zini namoyon qiladigan va jiddiy asoratlarni keltirib chiqaradigan xavfli kasallikni hosil qiladi. Aksariyat hollarda u o'lim bilan tugaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mikrobiologiya , virusologiya va immunologiya-2019 I.M.Muhammedov, Sh.R.Aliyev, J.A.Rizayev, Sh.A.Xo'jayeva.
2. Klinik mikrobiologiya-2016 I.M.Muhammedov
3. Mikrobiologiya, immunologiya, virusologiya-2015 I. M. Muhammedov, E. H. Eshboyev, M.M.Zokirov.
4. Mikrobiologiya-2005 I.Y.Gariyev
5. Mikrobiologiya-2005 V.T.Emsev.
6. Mikrobiologiya-2011 A.G'anixo'jayeva, H.Nazarov.
7. Internetdagi malumotlar

